

LINNAISTEN METSÄN PALOKÄRKISELVITYS 2023

Työn tausta

Kuntalaisten tekemä valtuustoaloite *Säilytetään Linnaisten metsä* käsiteltiin kaupunginvaltuuston kokouksessa 27.3.2023. Valtuuston hyväksymässä pöytäkirjalausumassa edellytettiin uusien luontoselvitysten tekemistä. Yksi niistä oli palokärjen pesimätilanteen selvittäminen kaava-alueella (asemakaava nro 100400). Palokärki on EU:n lintudirektiivin liitteen I laji, eli se on Euroopan tasolla uhanalainen ja sen suojeluun on kiinnitettävä erityistä huomiota.

 korttelialue

 kaava-alue nro 400100

0 250 500
Metriä

Maastokartoitus 10.5. ja 9.6.

Vuoden 2023 loppukeväällä ja alkukesällä suunnittelualueelle tehtiin kaksi maastokäyntiä. Kumpanakin kerralla kaava-alue käveltiin läpi. Merkkejä palokärjen pesinnästä etsittiin erityisen tarkasti kaava-alueen rakentamiselle varatulla alueella. Palokärjen tekeillä olevia tai jo valmiita pesäkoloja etsittiin varsinkin järeistä männyistä ja haavoista, jollaisiin palokärki ensisijaisesti pesäkolonsa hakkaa. Korttelialueen ja sen välittömässä läheisyydessä kasvavat järeät haavat ja suurin osa järeistä männyistä käytiin huolellisesti läpi. Palokärki tekee yleensä joka vuosi uuden pesäkolon, joten myös järeiden puiden tyviltä etsittiin pesäkolon teossa syntyvää puusilppua.

Toinen maastokäynti oli kesäkuun alussa. Palokärjen poikaset viipyvät pesäkolossa noin kuukauden päivät, ja silloin emolinnut joutuvat liikkumaan paljon ravinnonhaussa. On hyvin todennäköistä, että jompanakumpana maastopäivänä poikaset olisivat olleet kuoriutuneita ja emojen ruokittavina pesäkolossaan. Silloin myös poikasten kerjuuäänet olisivat helpottaneet palokärkien havaitsemista.

Maastokäynneillä 10.5. ja 9.6. ei havaittu palokärkiä tai merkkejä niiden pesinnästä. Palokärki voi poikkeuksellisesti pesiä samassa kolossa uudelleen, mutta vanhojakaan pesäkoloja ei löytynyt.

Kaava-alueella on paikoin paljonkin lahoppua. Niissä näkyi jälkiä tikkojen ravinnonhausta. Muutamien kuolleiden ja mäntyjen kaarnaa oli poistettu niin voimallisesti, että hyvin todennäköisesti palokärki oli ollut kyseessä. Lahojen puiden ohella palokärki hakee ja löytää ravintoa elävistä puista, joissa elää palokärjen mieliravintoa, hevosmuurahaisia ja niiden toukkia. Järeiden kuusien runkojen alaosiin jää silloin näkyviä ja helposti palokärjen tekosiksi tunnistettavia koloja. Niitä ei löytynyt kevään ja kesän maastokäynneillä.

Tikan syönnösjälkiä kuusen rungolla.

Valtapuuston haapoja kuusien yllä.

Palokärki Suomessa

Palokärki on Suomen ja Euroopan suurin tikkalintu ja pesii pohjoisinta Lappia lukuun ottamatta koko Suomessa. Palokärki on paikkalintu, mutta tyypillisesti nuoret linnut voivat tehdä pitkiäkin vaelluksia. Palokärjen elinpiiri voi olla useita neliökilometrejä. Reviirin kokoon vaikuttaa merkittävästi ympäristön laatu. Reviirillä pitää olla tarjolla riittävästi ravintoa, jotta emolinnut voivat siellä poikasensa kasvattaa ja ympärivuotisesti elää. Palokärki tekee vuosittain uuden pesäkolon, yleisimmin järeään haapaan tai mäntyyn. Jos järeistä puista on pulaa, palokärki voi käyttää samaa pesäkoloa tai -puuta useana vuonna.

Palokärki on useimpien muiden lintujemme tavoin rauhoitettu. Palokärki on myös EU:n lintudirektiivin liitteen I laji. Liitteessä mainitut lajit ovat Euroopan tasolla uhanalaisia ja niiden suojeluun on kiinnitettävä erityistä huomiota. Suomessa palokärki on kuitenkin elinvoimainen ja runsastunut laji. Nykyisin Suomessa arvioidaan olevan 30 000–50 000 pesivää paria.

Johtopäätökset

Vuoden 2023 kevään alkukesän kartoituksessa ei havaittu merkkejä palokärjen pesinnästä. Laajalla metsäalueella joka jatkuu kaava-alueen ulkopuolelle on paljon palokärjen pesäpuuksi sipivia järeitä mäntyjä ja haapoja. Kuolleissa puissa, josta valtaosa on kaava-alueen kortteleiden ulkopuolella, näkyi tikkojen ravinnonhausta jälkiä. Osa niistä oli todennäköisesti palokärjen jättämiä. Se oli odotettavissa, sillä palokärjellä voi olla useiden neliökilometrien laajuinen reviiri, jolla se liikkuu ravinnonhaussa.

Rakentaminen pienentäisi yhtenäisen metsän alaa noin 8 hehtaaria. Palokärki ei ole kovin ihmisarka, joten se pystyisi jatkossakin käyttämään ravintokohteinaan yhtenäisen metsän reunimmaisiakin puita asutuksen vieressä. Kaavan 400100 mukaisella rakentamisella olisi hyvin vähän tai yhtään vaikutusta palokärjen selviämiseen alueella.

Julkaisija

Vantaan kaupunki

27.6.2023

Jarmo Honkanen/Ympäristökeskus

Kannen kuva: Palokärki puun kannolla Keimolassa

